

Bảo tồn văn hóa Khmer, Chăm

Là tỉnh có đông đồng bào dân tộc thiểu số sinh sống, An Giang sở hữu một kho tàng di sản văn hóa đặc sắc, trong đó, văn hóa của đồng bào Khmer và Chăm là nguồn tài nguyên quý báu luôn được quan tâm bảo tồn và phát triển.

Đa sắc văn hóa đồng bào Khmer, Chăm

Sau khi sáp nhập, tỉnh An Giang có diện tích và quy mô dân số lớn nhất vùng đồng bằng sông Cửu Long, với sự chung sống của nhiều dân tộc. Mỗi dân tộc sở hữu phong tục, tập quán, lễ hội truyền thống, nghề thủ công, nghệ thuật trình diễn dân gian, ẩm thực, trang phục và tri thức dân gian phong phú, góp phần tạo nên bức tranh văn hóa sinh động, đa sắc màu. Đây cũng là tiềm năng lớn trong phát triển du lịch địa phương.

Sau đồng bào Kinh, đồng bào Khmer và Chăm chiếm số lượng tương đối lớn. Xuất phát từ nền văn hóa đặc trưng, trên địa bàn tỉnh đã hình thành nhiều di sản văn hóa vật thể và phi vật thể độc đáo như: Hội đua bò Bảy Núi, tri thức và kỹ thuật viết chữ trên lá buông của đồng bào Khmer, nghệ thuật trình diễn Di kê (xã Ô Lâm), nghi lễ vòng đời của đồng bào Chăm Islam, nghề dệt thổ cẩm của đồng bào Chăm (xã Châu Phong), nghề làm đường thốt nốt của đồng bào Khmer. Bên cạnh đó, còn có các di tích văn hóa vật thể được xếp hạng di tích cấp quốc gia như: Thánh đường Hồi giáo Mubarak (xã Châu Phong), chùa Xvayton (xã Tri Tôn), chùa Sóc Xoài (xã Mỹ Thuận), Tháp Bốn Sư (xã Bình An) cùng các di tích cấp tỉnh như chùa Snaydonkum, chùa Svay Ta Nấp (xã Ô Lâm)...

Nét văn hóa đa dạng của đồng bào Khmer và Chăm đã góp phần tạo nên điểm nhấn đặc biệt của An Giang trong mắt bạn bè trong nước và quốc tế. Anh Lê Thiện Bình, ngụ TP. Hồ Chí Minh chia sẻ: “Chúng tôi làm trong ngành du lịch, đã đi nhiều nơi trong cả nước, nhưng những lễ hội của đồng bào Khmer ở An Giang khiến chúng tôi rất ấn tượng, nhất là hội đua bò Bảy Núi - hoạt động đặc sắc không nơi nào có”.

Thích thú sau khi tham quan nghề dệt thổ cẩm của đồng bào Chăm ở An Giang, anh Mads - du khách đến từ Đan Mạch nói: “Tôi đã ghi lại rất nhiều hình ảnh đẹp của người thợ dệt và sẽ mang những hình ảnh này về giới thiệu với bạn bè, người thân để họ thấy được sự khéo léo từ đôi tay của người thợ làng Chăm”.

Nhiều giải pháp bảo tồn

Trong thời đại công nghệ số, hoàn cảnh sống cùng với sự tác động của quá trình hội nhập đặt ra nhiều thách thức cho công tác bảo tồn văn hóa của đồng bào Khmer, Chăm. Tuy nhiên, đây cũng là cơ hội để tuyên truyền và lan tỏa mạnh mẽ các giá trị văn hóa qua nền tảng số. Thời gian qua, An Giang đã xây dựng các đề án, kế hoạch và giải pháp phù hợp để bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của đồng bào dân tộc thiểu số trong đời sống hiện đại.

Hàng năm, các ngày hội văn hóa, thể thao và du lịch nhằm tôn vinh bản sắc văn hóa truyền thống đặc sắc của đồng bào Chăm, Khmer được duy trì và tổ chức long trọng, từ đó, khơi dậy niềm tự hào, đồng thời giáo dục thế hệ trẻ đồng bào Khmer, Chăm về ý thức trách nhiệm trong việc gìn giữ, phát huy các giá trị truyền thống của dân tộc mình. Bên cạnh đó, các hoạt động lan tỏa văn hóa cũng được đẩy mạnh qua mạng xã hội và các nền tảng trực tuyến.

Nỗ lực bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa không chỉ thể hiện trong chính sách, kế hoạch của tỉnh mà còn đến từ tâm huyết của chính cộng đồng Khmer, Chăm. Anh Haji Abul Alim - Giám đốc Công ty Trách nhiệm hữu hạn Thương mại và Du lịch Làng Chăm An Giang cho biết: “Chúng tôi xây dựng điểm tham quan để giới thiệu nét độc đáo, truyền thống của đồng bào Chăm. Khi du khách đến làng Chăm có thể trải nghiệm phong tục, tập quán lâu đời của chúng tôi, qua đó, chúng tôi cũng có cơ hội lan tỏa rộng hơn văn hóa dân tộc mình”.

Nhằm nâng cao nhận thức cộng đồng về tầm quan trọng của di sản văn hóa, Sở Văn hóa và Thể thao đã tiến hành kiểm kê, sưu tầm, tư liệu hóa các di sản văn hóa tiêu biểu của đồng bào Khmer, Chăm. Việc sưu tầm, kiểm kê chú trọng đến việc gìn giữ các nội dung cơ bản, cốt lõi mang bản sắc đặc trưng, đồng thời hoàn thiện mẫu phiếu ghi chép thông tin các loại hình di sản để tiến hành số hóa, lưu trữ, đảm bảo truy xuất nhanh và chính xác.

Ngày hội văn hóa, thể thao và du lịch đồng bào Khmer - nơi kết nối cộng đồng và phát huy giá trị văn hóa. Ảnh: MỸ LINH

Ngành văn hóa và các địa phương cũng chú trọng công tác truyền dạy văn hóa phi vật thể như: Tiếng nói, chữ viết, nghệ thuật trình diễn dân gian, tập quán xã hội, nghề thủ công truyền thống, tri thức dân gian cho thế hệ trẻ đồng bào Khmer, Chăm và những người làm công tác bảo tồn. Bên cạnh đó, các lễ hội truyền thống được tổ chức thường niên như Sel Dolta, Ok Om Bok, Roya Haji, Ramadan... cùng với việc tái hiện nghệ thuật Dì kê và nghi lễ vòng đời của đồng bào Chăm Islam.

Đặc biệt, tỉnh đã xây dựng đề án bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa phi vật thể quốc gia đối với “Tri thức và kỹ thuật viết chữ trên lá buông của người Khmer tỉnh An Giang” đến năm 2030. Mục tiêu của đề án là kiểm kê, phân loại các bộ kinh lá buông; bảo quản, phục hồi các bộ kinh bị hư hỏng; hướng dẫn bảo quản cho các chùa đang lưu giữ; tư liệu hóa và số hóa di sản này. Ngoài ra, còn có kế hoạch xây dựng các di bản để phục vụ giáo dục di sản, phát triển du lịch; dịch thuật các bộ kinh tiêu biểu nhằm phục vụ nghiên cứu, tuyên truyền và giới thiệu rộng rãi.

Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của đồng bào Khmer, Chăm không chỉ góp phần giữ gìn bản sắc dân tộc mà còn mở ra cơ hội phát triển du lịch, thúc đẩy giao lưu văn hóa. Việc này cần được tiếp tục quan tâm, đầu tư lâu dài và lan tỏa rộng rãi trong cộng đồng.

MỸ LINH

Nguồn: Báo và Phát thanh, Truyền hình An Giang